

08.08.2020

TÜRK LİRASI'NIN DEĞER KAYBININ NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASI

Son günlerde döviz kurlarında yaşanan gelişmeler neticesinde Türk Lirası, geçen yıl sonuna göre, Amerikan Doları karşısında yüzde 23, Avro karşısında ise yüzde 29 oranında değer kaybetmiştir. Türk Lirası bahsedilen dönemde gelişmekte olan ülkeler arasında en kötü performans gösteren para birimlerinden birisi olmuştur.

Türk Lirası'nın yüksek değer kaybı yaşadığı ve istikrarsız olduğu dönemlerde yatırımcılar risk almak istememektedir. Bu durum, ekonomiyi yavaşlatmakta, yeni işlerin doğmasına engel olmakta ve hatta mevcut işleri azaltmaktadır. COVID-19 ile artan istihdam ve gelir kayıpları bu ortamda daha da derinleşmektedir.

Türk Lirası'ndaki değer kaybı toplumun satın alım gücünü azaltmaktadır. Özellikle ücretli kesimin geliri enflasyon karşısında erimekte ve yoksulluk yaygınlaşmaktadır.

Türk Lirası'na güvenin kaybolduğu böyle dönemlerde vatandaşlar tasarruflarını alternatif para birimlerine yönlendirmekte, bunun sonucunda Türk Lirası'ndaki değer kaybı daha da derinleştiği gibi, ekonomi içerisinden çıkılmaz bir kısır döngüye girmektedir.

Ülkemizin pek çok alanda olduğu gibi, ekonomi alanında da yaşadığı sorunların temel sebebi kötü yönetimdir.

Güvenilir olmaktan uzak ve sadece günü kurtarmayı hedefleyen ekonomi uygulamaları, Türk Lirası'nın son yıllarda gösterdiği kötü performansta büyük rol oynamıştır. Merkez Bankası ve ekonomideki kilit kurumların bağımsız ve objektif bir anlayışla çalışmasının engellenmesi ve bu kurumların kapasitelerindeki zayıflama da bu gelişmelerde etkili olmuştur.

Para politikaları kuralsız ve enflasyon hedeflemesinden uzak bir şekilde uygulanmaya başlanmış, Merkez Bankası rezervleri şeffaflıktan yoksun bir şekilde döviz piyasalarına müdahale amacıyla kullanılmıştır.

Türk Lirası'nın dolaşımına yönelik getirilen sınırlamalar ve içe kapatıcı politikalar, Türk Lirası'nın kredibilitesini ve konvertibilitesini olumsuz etkilemektedir. Ranta ve verimsiz sektörlere dayalı büyüme modelini sürdürebilmek için kamu bankaları aracılığıyla dağıtılan krediler, dolaşımdaki para miktarını ölçüsüzce artırmaktadır.

Kontrolden çıkan kamu harcamaları ve ekonomideki yavaşlama sonucunda azalan vergi gelirleri, bütçe disiplininin ciddi biçimde uzaklaşmasına sebep olmuştur. Yıllar önce terkedilen dövize dayalı iç borçlanma uygulamasına geri dönülmesi, kamu finansmanı üzerindeki yapısal riskleri daha da kalıcı hale getirmektedir.

Sağlam parası olmayan devletlerin müreffeh toplumları olamaz. Türk Lirası'nın yitirdiği değer ve itibarın yeniden kazanılması için DEVA Partisi olarak aşağıdaki politikaları önermekteyiz:

1. Partimizin 17 Mart ve 18 Nisan'da açıkladığı önerileri içeren, içsel tutarlılığa sahip, teknik kalitesi yüksek ve güven veren orta vadeli bir program katılımcı bir anlayışla hazırlanmalı ve kararlılıkla uygulanmalıdır. Bu planda iç ve dış finansman dengelerine ilişkin gerçekçi ve tutarlı bir çerçeve ortaya konulmalıdır. Planda alınan olağanüstü mali ve parasal önlemlerin orta vadede nasıl normalleştirileceğine ilişkin yol haritasına da yer verilmelidir.
2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, elindeki tüm araçları enflasyon hedeflemesi, dalgalı kur ve serbest sermaye hareketleri anlayışına uygun, bağımsız ve etkin bir biçimde kullanılmalıdır.
3. Merkez Bankası rezervlerini güçlendirecek her türlü dış finansman imkanını değerlendirme konusunda azami çaba gösterilmelidir.
4. Kamu bankaları vasıtasıyla şeffaflıktan uzak ve hedeflenen etkileri sağlamakta başarısız olan döviz müdahaleleri ivedilikle sonlandırılmalıdır.
5. Başta kamu bankaları olmak üzere tüm bankaları, fayda ve risk analizlerine dayanmadan, piyasa gerçeklerinden uzak parametrelerle kredi vermeye zorlamaktan vazgeçilmelidir. Bu doğrultuda aktif rasyosu uygulamasına son verilmelidir.
6. Bütçe disipliniyi sağlayacak mali kural hayata geçirilmelidir. Bütçe birliği, bütünlüğü ve disiplini yeniden tesis edilmelidir. Varlık Fonu gibi şeffaflıktan uzak

uygulamalara son verilmelidir. Verimsiz kamu harcamaları kontrol altına alınmalı, her türlü israf acilen durdurulmalıdır.

7. TCMB bilançosunda yıllardır biriktirilen ihtiyati yedek akçe kalemi bütçe açığının finansmanında şeffaflıktan uzak bir biçimde kullanılmıştır. COVID-19 gibi ortaya çıkabilecek ani risklere kalkan olabilecek bu tarz tasarruflara yönelik keyfi uygulamalara bir daha başvurulmamalıdır.
8. Kamu yatırımları ve Kamu Özel Sektör İşbirliği uygulamaları şeffaflığı, katılımcılığı, yerindeliği ve etkinliği esas alan bir anlayışla yürütülmelidir.
9. TÜİK'e güçlü bir bağımsızlık kazandırılmalı ve yayınladığı istatistiklerin kalite ve güvenilirliği en üst düzeye çıkartılmalıdır.
10. Şahıs ve parti bazlı dar politik çıkarlar uğruna izlenen popülist politikalar bir kenara bırakılarak, kural ve kurum bazlı ekonomi yönetimine geçişi sağlayacak ve ekonomi yönetiminin kurumsal kapasitesini güçlendirecek düzenlemeler süratle hayata geçirilmelidir.

Son olarak, ekonomideki sorunların sebebinin sadece ekonomi politikalarıyla ilgili olmadığını altını çizmekte fayda görüyoruz. Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi yaşanmakta olan sorunları daha da ağırlaştırmıştır. Hukukun üstünlüğü ilkesinin yok sayılması başta olmak üzere, kurum ve kuralların zayıflaması, kişisel yaklaşımların baskın hale gelmesi yatırımcıların ve iş dünyasının geleceğe güvenle bakmasını engellemektedir.

Bu sorunların üstesinden gelinmesi, ancak topyekûn bir siyasi revizyon ile mümkün olacaktır.

Türkiye'nin çözülemeyecek hiçbir sorunu yoktur. Biz, DEVA Partisi olarak, Türkiye'yi geleceğe taşıyacak akılcı adımlarla bu sorunların üstesinden rahatça gelinebileceğine inanıyoruz.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.